

idie.
tativa.
ze Classis, met
Synode in In-
gijddagen voor
idie. Zoo zorg-
ar reeds maan-
a dan elkander
enlijke Classis-
elkander weg
nds de warmte
sugde en dank-

; de eerste da-
t zich om zijn
voor vergade-
kerk, die van
digden konden
r konden een
r het eerst de
Di. Holtrop,
egroet worden.
it bliken kan,
ken. De oudere
nigen vanwege
hun werkzaam-
sonde, van de
Bakker" wordt
gemist, en ge-

eersten avond,
werd ditmaal
eng, die sprak
n met alieden
r wereld". Dit
n legde beslag
eniging in ge-
erken en haar
i avond, waar-
zijn. Het was
en we aan de
oden, die het
stond niet kon-
te verklaren,
oel van dank-
in Indië onze
beginnen mo-
tracht daarvan

zeggen, dat er
p deze Classis
issingen geval-
tee vereenigen
d bleef daarom
de toon van
r beheerscht,
zaken stonden
inder spanning
gemoot gezien
Het merkwaa-
l de optimisti-
enmerkt werd,
maatschappe-
oeld wordt, en
fs benauwend
an woord van
alsof er met
gerekend werd.
le verwachting
groeit zouden
iten ging men
werk, dat men
als niet ernst
it.

ereerat gewijd
Indische ker-
ren de uitgave
ulier initiatief.
Indië nog te
Classis moet
rantwoordelijk-
voeld, dat In-
land, een eigen
zeker voor de
stroomden, die
middel hebben,
en leven. Zelfs
blijkt nog hoe
te houden en
beantwoorden.
zij zijn toch
redactie van
ek te kunnen
gezocht; maar
id er, zoo niet
iemand wilde
Er bleef ten-
het nog eens
het niet, dan
berichtenblad.
g slagen zal
rden van het
teekenen voor

roerige bespre-
het werk der
iden-Java, dat
n de Generale
was een pos-

simistisch rapport van onze Zendingdeputaten ter
tafel. De kerken van Batavia en Soerabaja kunnen,
zooals reeds van meet af bekend was, zich finan-
cieel voor dit werk niet binden, aangezien ze eigen
Zendingswerk te verzorgen hebben. Ook met Medan
en Penatang Siantar is dit het geval, maar haar
Zendingplannen laten thans het geven van eenigen
steun voor Midden-Java nog wel toe. Dat was een
eerste lichtpunt op de Classis. Daar stond echter
weer tegenover, dat men het op Midden-Java nog
lang niet met elkander eens was, zóó zelfs, dat
Deputaten op deze Classis niet met nadere voor-
stellen ter uitvoering van dit gemeenschappelijk
Zendingswerk durfden komen. De Classis moest
zich nu op een en ander nader bezinnen, en uit-
wegen zien te zoeken.

Uit de uren lange discussies kwam steeds dui-
delijker vóór alles dit naar voren, dat eigenlijk
niemand het gemeenschappelijke Zendingswerk wil-
de opgeven. Maar over de nadere inrichting en op-
zet ervan moest men tot nadere overeenstemming
zien te komen; evenals over de kostenverdeling, en
den inhoud van dit werk. Met name ging het over
de belangrijke vraag, of de kerken slechts tezamen
een predikant zouden beroepen, of ook gezamen-
lijk al het werk, dat thans reeds plaatselijk ge-
schiedt, zouden overnemen. Had de Classis zich
in vorige jaren tot het eerste beperkt, thans won
de tweede gedachte het, en in beginsel werd daartoe
besloten. Deputaten zullen er thans nog slechts
nader het gevoelen der plaatselijke kerken over
hooren: of zij bereid zijn, haar plaatselijk werk
onder de Classis te stellen, en of zij zich in
een nieuwe kostenverdeling kunnen vinden.

Wij zullen afwachten wat hiervan wordt. On-
mogelijk schijnt het ons niet, dat volgende Classis
zich opnieuw hiermede zullen moeten bezig houden.
Het is nog een zoeken en lasten; en ten deele
ook een tillen aan een voor de Indische kerken wel
zware taak. De stuwing van Ds van Dijk en de
optimistische gezindheid dezer Classis hebben ech-
ter dit jaar wel 't gemeenschappelijk Zendingswerk
onder de Chinezen voor onmiddellijken ondergang be-
hoed. Daar dreigde wel even gevaar voor. We ver-
blijden ons, dat d'it althans is afgewend. Maar toch,
zoo wel principieel-theoretisch, als praktisch-finan-
cieel zullen er nog wel heel wat besprekingen moe-
ten gevoerd worden. Intusschen hopen we, dat dit
den goeden voortgang van dit schoone werk niet
zal schaden. En dat mogen we vertrouwen ook.
Er is een goede en geloofvige wil tot dezen arbeid
in de Classis.

Als derde punt van meerdere beteekenis mogen
we zeker wel vermelden de unanieme instemming
der Classis met het verzoek van den Kring te
Malang, onder leiding van Soerabaja, tot kerkinsti-
tueering te mogen overgaan. Dit zou dan straks
de tiende Gereformeerde Kerk in Ned. Indië
worden.

Onopgemerkt zal in Holland zeker ook niet blij-
ven de emeriteering van Dr D. K. Wielenga, pre-
dikant te Bandoeng en godsdienstleeraar aan het
Chr. Lyceum aldaar. Zeker heeft de Classis hierbij
niet lichtvaardig dit emeritaat toegekend. Men was
gedachtig aan het Synodebesluit, dat in deze ma-
terie genomen werd, maar meende eenstemmig zijn
goedkeuring aan deze emeriteering niet te kunnen
noch te mogen onthouden.

Het is niet onze bedoeling een volledig verslag
van deze Classis te geven. Men zal dit zeker elders,
ook in Hollandsche bladen, wel kunnen aantreffen.
Wij wilden slechts enkele persoonlijke indrukken
weergeven van de hoofdmomenten dezer vergade-
ringen; en dan ook nog niet eens van alle. Want
dan zouden we niet mogen zwijgen van het rap-
port der Kerkvisitatie; van dat der Generale Syn-
node te Arnhem; van besprekingen over Zondags-
rust, Radio, Wereldbond der Kerken, enz. We
vreezen echter dan te uitgebreid te zullen worden.

Alles samengenomen, was het een goede Classis;
van beteekenis voor het Indisch kerkelijk leven;
waarover God ook nu Zijn zegen moge gebiedten bij
de uitvoering der genomen besluiten en het leven
naar de gehouden besprekingen.

A. R.

LITERATUUR EN KUNST

„De luister van het Land“.

Verleden week schreef ik aan het slot van m'n
artikel over de „Kleine Studiën“, dat deze bekend-
heid en bekendmaking verdienen.

Met dezelfde woorden zou ik dit artikel willen
beginnen, ze betreffend op een boekenserie, die
een der sieraden is onder de nationale uitgaven, de
serie natuurboeken van den uitgever A. G. Schoon-
derbeek te Laren.

De lezers van ons blad kennen ze. Bij de ver-
schijning van ieder nieuw deel is daarover in
deze rubriek gehandeld. Maar het is mogelijk, dat
men wel die besprekingen gelezen heeft en alzoo
deze pracht-collectie bij name kent, doch nog niet
in de gelegenheid is geweest, zelf eens zó'n deel
ter hand te nemen en van text en illustratie
te genieten. Daarom meen ik er onder het parool

dat ze bekendheid en bekendmaking verdienen nog
eens over te mogen schrijven, nu weer een deel
is uitgekomen, dat tot titel draagt „De luister
van het Land“.

Deze Schoonderbeek-boeken — het zij nog eens
vermeld voor degenen, die de serie niet kennen —
zijn verzamelwerken op het terrein der levende
natuur. Natuur-enthousiasten, die uiteraard na-
tuurkenners zijn, leveren telkens bijdragen over
wat ze hebben gezien en hebben opgemerkt, en
kunstenaars op fotografisch gebied helpen hen daar-
bij met verrassend-scherpe en verrassend-mooie op-
namen. Woord en beeld vormen hier een voortref-
felijk geheel. Want het geschrevene is doorgaans
gesteld in den verhalenden vorm, en de illustraties
zijn ieder voor zich óók verhalen, omdat ze fei-
telijk gebeuren vastleggen uit het leven van planten
en dieren of een bepaald landschap doen spreken in
zijn karakteristiek. En de uitgave zelf, kloeke
quarto deelen van eenige honderden pagina's, ge-
bonden in eenderen band en gedrukt in hetzelfde
lettertype, versterkt die eenheid.

Achtereenvolgens zijn verschenen „Zon op de gol-
ven“, „De Tooi der Getijden“, „De roep der velden“,
„Glanzende dagen“, „Sprake en Sproke van het
jaar“, „Het Vogeleiland“ en aan deze collectie
in nu toegevoegd een zevende deel „De luister
van het Land“.

Het is een verblijdend verschijnsel, dat de uitgave
van zulk een serie mogelijk is, dat er genoegzame
belangstelling blijkt te bestaan, om kort na elkaar
verschillende van deze deelen te doen slagen. Juist
omdat het doel van deze boeken is de menschen
dichter te brengen bij de levende natuur, te doen
opmerken, te doen genieten en bewonderen, en
alles, text zoowel als illustratie, op dat doel is
gericht, is de gestadige uitbreiding van de collectie
verheugend. Want ze bewijst, dat dat doel wordt
verstaan niet alleen, maar ook sympathie heeft en
dat er in dezen tijd van automobilgejaag en tech-
niek-spanning nog vele menschen zijn, die in de
stilte van de natuur hun genot kunnen vinden.

Een bepaalden, begrensden inhoud hebben de
deelen niet. Ze brengen den lezer in de weide en
in de bosschen, op de plassen en langs de rivie-
ren, tusschen het riet en langs den slootkant;
ze spreken van zomerweelde en winterstilte, van
lentebleidheid en herfststemming; ze doen vogels
kennen en planten uit allerlei streken van ons
land, wijzen op invloeden en karakteristieken —
kortom, ze leiden binnen in het rijke, wonder-
volle, eindeloos geschakeerde leven der natuur.

Het nieuwe deel is als de andere. De titel zegt
het, „De luister van het Land“ openbaart zich, voor
wie er oog voor heeft, op alle plaatsen en in
alle jaargetijden. Daarom passen ook al de onder-
werpen in het project, onverschillig of men wordt
gebracht naar „een uithoek van Overijssel“, „tus-
schen de heuvels van Utrecht“, „op de midden
Veluwe“, „naar Voorne's westpunt“, „aan de Briel-
sche Maas“, dan wel bij „de rotsbes“ of „de
naaldbomen“, „de kuifmeesjes“ of „de zwalu-
wen“. En ook is de vorm der bijdragen, die, welke
het genre kenmerkt. Titels als „Het drama in de
sloot“, „Van nachtbraken en wadwandelen“, „Nach-
telijke vliegers in October“, „De Zwarte Bende“,
„Trekvogelvacantie“ bewijzen dat. Het zijn vier
verhalen en historien van plantenleven, in den
stijl die de laatste jaren, dank zij William Long,
Herman Lons, Jac. P. Thyse, J. Kuyman en
andere natuurschrijvers populair is geworden. Ook
zijn er, wat men zou kunnen noemen natuurdichten
in proza, stemmingsstukken van lyrisch karakter.
„Maanavond“, „Sneeuw“, „Winterweelde“ zijn daar
voorbeelden van. Eindelijk vinden we zwerfver-
halen, de beschrijving van tochten als door natu-
reliefhebbers worden ondernomen, tochten, die op
kijken, ontdekken, vinden zijn gericht en die mis-
schien de allerbeste vormen zijn van sport, omdat
ze ontspannen en trainen, maar tegelijk veredelen
en verrijken. „Langs het buitenland van Ydoorn“,
„Zwerven langs den IJssel“, „Een kostelijke dag“,
„Winterwandeling“, „Een uurtje slenteren“ e.d. zijn
welgeslaagde proeven van dit soort bijdragen.

En passant heb ik een gansche reeks van be-
handelde onderwerpen genoemd, maar het is niet
de helft van wat het boek bevat. In totaal zijn er 61
kortere of langere schetsen en ze zijn bijna alle
van de hand van Auteurs, die op dit terrein
hun sporen reeds lang hebben verdiend, praktische
natuurkenners, van wie men veel en altijd weer
nieuwe dingen leeren kan. Voor de volledigheid
noem ik hun namen, in de volgorde van de inhouds-
opgave, J. B. Bernink opent de rij en dan volgen
Ds A. J. Broer, W. H. Dingeldein, D. Drijver, Jac.
Gazenbeek, F. Koster, Megaleep de Zwerfver, Ds
J. I. van Schaick, Ds R. J. de Stoppelaar, Jac.
P. Strijbos, R. Tepe, N. Tinbergen, Rinke Tolman,
Prof. Dr A. van Veldhuizen, J. Vijverberg en A.
B. Wigman. De verluchtende litho's zijn van Jan
Voerman Jr. en de foto's van vele medewerkers
naast de genoemden.

Het opgesomde is voldoende, om te doen ver-
staan, dat ook dit boek de bekendheid en bekend-
making verdient, waarvan ik sprak. Het heeft al
de qualiteiten van de serie, is instructief geschre-
ven, overvloedig en met artistieke geïllustreerd,
prettige lectuur van 't begin tot het eind. Een ver-
blijdend, verrijkend werk, dat in veler handen moge
komen.

Maar het heeft óók weer de teleurstellende zijde
der vorige deelen: het leidt, ondanks al de na-
tuurschoonheid en natuurwijsheid, waarvan het ver-
telt, den lezer niet op tot Hem, die de Schepper
en Onderhouder, de Bouwmeester en Boetseerder
is van al het wonder, dat hij aanschouwt. Men
mocht dat verwachten, omdat er telkens zoo ge-
reede aanleiding toe bestaat, ook, omdat onder
de medewerkers verschillende predikanten zijn, die
verkondigers zijn van de heerlijkheid Gods, maar
die verwachting blijft ook hier onverwezenlijkt. Een
tekort, dat men altijd weer voelt als men de
suggestieve lectuur van deze mooie boeken heeft
volbracht.

C. T.

GEESTELIJKE ADVIEZEN

„Het gekrookte riet en de rookende vlaswiek“.
(Jes. 42:3 en Matth 12:20).

Twee vragen doet een onzer lezers me over
bovenstaande woorden. Juister gezegd: ééne er
óver, en een in verband ermee.

De vraag éróver raakt de juiste verklaring van
de woorden in Jes. 42:3: „Het gekrookte riet zal
hij niet verbreken, en de rookende vlaswiek zal
hij niet uitblusschen; met waarheid zal hij het
recht voortbrengen“, door den Evangelist Mattheus,
in hoofdstuk 12:20 aangehaald, als vervuld in
Christus.

Wie worden er met deze gekrookte rieten en deze
rookende vlaswieken bedoeld?

Binnen den kring der Schrift-geloovige, óók der
gereformeerde Schriftuitleggers, wordt deze vraag
tweeërlei beantwoord.

Verre de meesten — Calvijn, onze kantieke-
naars, Keil en Delitzsch, Meier, Dr A. Kuyper,
Prof. Bavinck, Ridderbos en Grosheide, om niet
méér te noemen — oordeelen dat daarbij gedacht
moet worden aan het geestelijk-zwakke en schier-
bezwijkende. De zin is dan, dat de Christus naar
Jesaja's profetie wat onder Israël aan het bezwij-
ken en ondergaan toe is, niet verachten en verwer-
pen, maar integendeel oprichten zal en doen her-
leven.

Anderen zijn van oordeel — en daarvoor meenen
ze dan vooral dat het verband bij Mattheus pleit —
dat bij de gekrookte rieten en de rookende vlas-
wieken gedacht moet worden aan de Farizeën en
Schriftgeleerden, met wie Jezus, naar Mattheus
vlak tevoren verhaalde, in botsing kwam, en die
Hij niet, gelijk Hij macht en recht had te doen, ver-
nietigde, maar ontweek en verdroeg (vs 14 en 15).
In beide gevallen geven de woorden een proeve
van Jezus' nederigheid en zachtmoedigheid, gelijk
de onmiddellijk voorafgaande woorden bij Jesaja
en bij Mattheus die beschrijven.

Bij de tweede verklaring worden ze echter niet
zoo nauw met het volgende (Jes. „met waarheid zal
hij het recht voortbrengen“ — Matth. „totdat hij
het oordeel zal uitbrengen tot overwinning“) ver-
bonden als met het voorafgaande.

Het is hier niet de plaats voor een breede en
behoorlijk geargumenteerde vergelijking van deze
twee verklaringen.

Doch het wil mij nog altoos voorkomen, dat de
eerste zonder eenigen twijfel de juiste is.

Wie Jesaja 42 leest kan, dunkt me, in verband
met den samenhang, bij de gebroken rieten en de
rookende vlaswieken onmogelijk denken aan men-
schen als de Farizeën en Schriftgeleerden in Jezus'
dagen.

Men is daartoe gekomen door 't historisch ver-
band waarin Matth. Jesaja's profetie aanhaalt als
in Jezus vervuld. Doch zonder noodzaak en zonder
grond. Ook zonder grond in het volgende: „totdat
hij het oordeel zal uitbrengen tot overwinning“.

Evenals de overeenkomstige uitdrukking bij Je-
saja, zeggen deze woorden alleen, gelijk ook Calvijn
hierbij aantekent, dat het zachtmoedig, ontfen-
mend optreden van Christus, waarin Hij voor 't
geweld zijner vijanden (vs 15) uit den weg gaat, en
weldoeende alle onrecht zwiingend draagt, niet einde-
loos voortduren zal. Dat het zijn grens heeft. En
dat die grens bereikt is als Hij, in gericht, het
oordeel zal uitbrengen tot overwinning.

Als deze enkele opmerking vrager niet ten volle
mocht bevredigen, heeft hij in de namen die 'k
boven noemde, eenige adressen voor nadere in-
lichting.

Ik kom nu tot zijn tweede vraag, waarvan de
beantwoording ook beter dan die van de eerste
thuis hoort in deze rubriek.

Ze is er een van praktischen aard, en, al knoopt
ze zich vast aan de eerste, van zeer breede strek-
king.

't Is bekend, dat de eerste der bovengenoem-
de verklaringen van Jes. 42:3 en Matth. 12:20,
onder ons de meest gangbare, dat ze bij de niet-
geletterde leden der gemeente de algemeene is.

Zóó verstaan, hebben vele geloovigen, in dagen
van kleinmoedigheid en aanvechting, in het woord
van 't gebroken riet en van de rookende vlaswiek
troost gevonden, of althans gemeend te vinden.

Nu vraagt m'n inzender, of deze troost enkel inbeelding was, zoo de opvatting van Jesaja's woord, waarbij men ze vond, niet de juiste kan heeten.

Hij meent van niet. Hij is van oordeel, dat de Heere „het gaan tot Zijn Woord zeggende, ook al zou het krom en kreupel verstaan of verkondigd worden“.

De vraag komt dus hierop neer, of de Heilige Geest een Schriftwoord dat verkeerd wordt verstaan, in den zin dier verkeerde opvatting gebruikt, om een ziel te leiden, te troosten, te versterken — in één woord: eenigen waarachtigen zegen toe te brengen.

Het beantwoorden van deze vraag, zonder meer, behoeft, dunkt me, niet veel hoofdbreken te kosten.

Als we bedenken, 1e dat het Woord Gods, dat ook elk deel van dat Woord, geen tooverstaf is, waarmee de Heilige Geest ons, hoe dan ook, in aanraking brengt, om er dan door te bewerken al wat wij begeeren, of zelfs wat Hij zelf wil — maar dat Hij het Woord woord doet blijven, woord met een bepaald zin, om het als woord, en derhalve in den zin dien 't werkelijk heeft, krachtig te maken aan onze ziel; 2e dat de Heilige Geest, die de Geest der Waarheid, die naar Christus' woord de groote waarheids-getuige bij Gods Kerk en in de wereld is, door een onjuiste opvatting van een Schriftwoord te gebruiken bij de bearbeiding onzer zielen, de onwaarheid — zij het dan ook niet als bewuste leugen, maar als onbewuste dwaling — in zijn dienst zou stellen — en 3e dat hij op die wijze zijn eigen werk verloochenen en vernietigen zou, en alle openbaring Gods door het Woord illusoir zou maken — dat... doch ik zet de opsomming maar niet voort.

We hebben nauwelijks ingedacht, wat dergelijk gebruik van het Woord — neen, van wat wij, leugenachtige menschen, alzo in het Woord gelieven of althans meenen te lezen — zou insluiten, of we gevoelen, welk een schuldige aanranding van de waarachtigheid Gods het zou zijn, de mogelijkheid daarvan te willen staande houden.

Men leze hierover nog eens na wat Ds Schilder, nog niet lang geleden, in ons blad over deze meening schreef.

Wat we dan oordeelen moeten van leiding en vertroosting, die eenvoudige, vrome zielen meenen gevonden te hebben in een Schriftwoord, dat ze blijkbaar geheel verkeerd verstonden?

Of we daarvan dan zeggen moeten, dat het alles puur inbeelding en zelfmisleiding was?

Volstrekt niet, naar mijn oordeel.

Dat het gevaar van zelfbedrog hier groot is, vooral bij menschen die er zich aan gewenden, bij invallende teksten te leven — die de geestelijke bevinding, welbeschouwd, in het „krjgen“ van Schriftwoorden laten opgaan, staat vast.

Zelf heb ik er in de praktijk van de zielszorg heel wat échtante en in-droeve voorbeelden van ontmoet.

Het hart blijkt, vooral hier, arglistiger dan eenig ding.

En als iemand leiding of troost des Geestes meent te vinden uit den averrechtschen zin van een verkeerd begrepen Schriftwoord — om het even of het hem plotseling inviel, dan of hij het las,

of hoorde — is er alle reden voor hem, over die arglistigheid des harten eens na te denken.

Maar het kan, dunkt me, ook anders zijn.

Als ik denk aan de gecompliceerdheid van ons zieleleven, kan ik me voorstellen, dat we daarin met een gemengd geval te doen hebben: aan den éenen kant met een verkeerd begrepen Schriftwoord, en daarnaast en des ondanks toch met een waarachtige impuls, bestiering, bemoediging of vertroosting des Geestes.

In dit geval n.l. dat wat men in een bepaald Schriftwoord ten onrechte meende te ontmoeten, op zichzelf wel degelijk was een deel der ons in de Schrift geopenbaarde waarheid, en de Heilige Geest die waarheid in haar goddelijke majesteit en kracht heiligde aan het hart.

Laat me, om door een voorbeeld m'n bedoeling te verduidelijken, terugkeeren tot Jes. 42 vs. 3 en Matth. 12:20.

Nemen we voor een oogenblik eens aan, dat de verklaring, als zou daar met het gebroken riet en met de rookende vlaswiek bedoeld zijn: het oprechte, maar schier neêrgeborpene en bezwijkende geloof, niet de juiste is — en dat daar dus niets te lezen is van de ontferming waarmee onze Heere Jezus Christus zulke neêrgeborpene en bezwijkende zielen te hulp komt, om ze weer op te richten en te doen opleven — dan blijft het toch een elders ons in het Woord overvloedig geopenbaarde waarheid, dat de ontferming des Heilands het neêrgebogene en bezwijkende niet om zijn zwakheid veracht, maar er naar omziet, er zich toe neerbuigt en het te hulp komt. En dan zou de Heilige Geest het zich met volle aandacht en in heilbegeerte spanning richten eener ziel op dit hoogepriesterlijk mededoogen en dit herderlijk ontfermen des Heilands kunnen gebruiken om haar te bemoedigen en te troosten.

Het middel waardoor Hij in dat geval werkte was dan niet een onjuist opgevat Schriftwoord — het was dan in 't geheel geen bepaald woord der Schrift, maar een elders in de Schrift ons geopenbaarde waarheid, waarheen een misverstande tekst de aandacht had geleid.

'k Zie niet in, dat het stellen dezer mogelijkheid, de waarachtigheid van het werk des Geestes en zijn getrouwheid aan het Woord op eenigerlei wijze aantast. En ik meen, dat het zoo metterdaad wel menigmaal toegaat in het „bevindelijke“ leven van „eenvoudige“ — en ook wel van niet-eenvoudige — kinderen Gods.

V.

F.

MUZIKALE KRONIEK

Het tienjarig bestaan der Nederl. Bachvereniging en Bach's Grosse Messe in H Moll

Op 27 Juni heeft de Nederlandsche Bachvereniging voor de derde maal dit schoone, majestueuze werk van Bach uitgevoerd. Op 28 Jan. 1930 gaf zij de eerste uitvoering ervan in de Ronde Luthersche Kerk te Amsterdam, door mij besproken in „De Reformatie“ van 31 Jan. daaropvolgende,

Die van het Zuiden zullen in bezit nemen het gebergte van Ezau.

Die van de laagte zullen in bezit nemen de Filistijnen.

Benjamin (zal in bezit nemen) Gilead.

Maar tusschen deze beide laatste in staat er alleen maar: zullen in bezit nemen het veld van Efraim en het veld van Samaria.

Nu heeft onze Statenvertaling hier het persoonlijke voornaamwoord zij ingelascht (wat grammatisch zeer zeker kan) en op die manier aan het zinnetje toch een onderwerp gegeven; maar dat deze oplossing niet bevredigt is duidelijk: oogenblikkelijk moet men vragen: wie zijn die zij? Zijn dat de lieden van het Zuiden? Of die van de laagte? of beide saam? Men gevoelt hier dat er een hiaat is in den opzet van het vers. Het is in vier deelen verdeeld, waarbij uit drie van deze deelen blijkt, dat het de bedoeling is telkens aan bepaalde, nauwkeurig aangeduide groepen van personen de inbezitname van eveneens bepaalde en nauwkeurig omschreven landstroken toe te schrijven. Maar in het vierde geval hebben we wel de aanduiding van de landstreek, doch ontbreekt de vermelding van de groep van personen die haar zal in bezit nemen. Deze ontbrekende groep kan maar niet zonder meer met het algemeene persoonlijke voornaamwoord van den derden persoon zij worden aangeduid.

Uit vergelijking met eenige andere plaatsen uit de geschriften der profeten kunnen we gemakkelijk opmaken, welke die hier ontbrekende groep is. We lezen in Jer. 17:20 „en zij zullen komen uit de steden van Juda en uit de plaatsen rondom Jeruzalem, en uit het land van Benjamin, en uit de laagte, en van het gebergte, en van het Zuiden“. Insgelijks in Jer. 32:44: „Velden zal men voor geld koopen.... in het land van Benjamin, en in de plaatsen rondom Jeruzalem, en in de steden van Juda en in de steden van het gebergte, en in de steden der laagte en

de tweede uitvoering had plaats in de Nieuwe Kerk te Amsterdam, terwijl nu in de welbekende Groote Kerk te Naarden de derde uitvoering werd gegeven ter herdenking van het 10-jarig bestaan der Bachvereniging. Van zeer groote betekenis is het werk dezer vereeniging in deze tien jaren geweest, in de eerste plaats door het jaarlijks uitvoeren van de Mattheus-passion op zoo'n wijze, dat jaar op jaar honderden samenkomen om te genieten van deze waardige weergave, die in alle deelen af is en steeds meer streeft naar de werkelijkheid van Bach's denkbeelden ten opzichte van de uitvoering; maar ook door het uitvoeren van tal van andere werken van Bach en zijn tijdgenooten, zoodat een groot aantal cantaten van Bach weer konden worden genoten, zooals Bach ze zich naar alle waarschijnlijkheid had ingedacht en ook aan de Johannes-passion en een der kleinere missen van Bach alle recht werd gedaan.

Dat ter herdenking van het tienjarig bestaan Bach's Hohe Messe werd uitgevoerd stemt dankbaar, want het toont dat de Bachvereniging de volle aandacht heeft geschonken aan dit zoo uiterst belangrijke werk en het regelmatig op zijn programma's doet terugkeeren. De aandrang van verschillende zijden uitgeoefend en de alom geboorde wensch bij de eerste uitvoering, het niet bij één enkele uitvoering te laten, hebben weerklink gevonden. Trouwens welk werk was meer geschikt om bij deze gelegenheid te geven?

Medewerking werd verkregen van Jo Vincent, Ilona Durigo, Georg Walter en Max Kloos als vocaal solisten, terwijl het Utrechtsch Stedelijk Orkest het instrumentaal gedeelte verzorgde en het welbekende Bachkoor der Nederlandsche Bachvereniging de koren vertolkte. Marie Landré bespeelde het clavecimbel, Anthon v. d. Horst had weer plaats genomen aan het orgel, terwijl Evert Cornelis voor het eerst weer na zijn herstel een uitvoering van de Nederlandsche Bachvereniging leidde. Dit korte opsomming, die nog niet eens volledig is, blijkt wel dat iets schoons moest worden tot stand gebracht en deze uitvoering nader zou brengen tot Bach's monumentale schepping. Natuurlijk wil dit niet zeggen, dat alles nu af was, dat niets meer viel te verbeteren. Ik stip slechts enkele dingen aan, het tempo van „Qui sedes“ had wat vlugger gekund, de basaria daaropvolgend „Quoniam“, hoewel veel beter dan bij de eerste uitvoering vertolkt, lag ook Max Kloos wat laag, een heel enkele maal ontbrak de volkomen aansluiting van vocaal en instrumentaal koor, de altpartij was over het geheel wat zwak, in de overigen prachtig vertolkt violsolo van het „Benedictus“ vielen enkele slordigheden in de maat op. Ik maak deze opmerkingen niet om iets af te dingen op de prestaties van de uitvoerenden, want bij een zoo ingewikkeld en veel-eischend werk als de Hohe Messe zal altijd wat blijven op en aan te merken.

Het werk valt te verdeelen in een viertal gedeelten, boven het eerste gedeelte schreef Bach Missa, dan volgt het Credo, en daarna het Sanctus en Osanna. Ik ben geneigd het tweede gedeelte als hoogtepunt te beschouwen, waarvoor dan het eerste gedeelte de inleiding is en het derde en vierde gedeelte samen het slot vormen. Het tweede gedeelte heeft tot tekst de geloofsbelijdenis van

in de steden van het Zuiden. En in Jer. 33:13 „In de steden van het gebergte, in de steden der laagte, en in de steden van het Zuiden, en in het land van Benjamin, en in de plaatsen rondom Jeruzalem en in de steden van Juda zullen de kudden wederom onder de handen des tellers doorgaan“. In deze drie plaatsen vinden we telkens naast de algemeene aanduiding van het gebied van Juda, en daarbij Jeruzalem als de hoofdstad, behalve de drie in Obadja vs 19 genoemde groepen: het Zuiden, de laagte en Benjamin, nog een vierde; onze lezers hebben reeds gezien welke dat is: het gebergte. Dat zijn de vier hoofd-bestanddeelen, waaruit het stamgebied van Juda bestond.

Maar hoe komt het nu, dat wij in Obadja vs 19 het gebergte niet vinden? En mogen wij maar zoo die vierde groep er in voegen? Het antwoord op deze vragen is te vinden in de Septuaginta, de bekende oude Grieksche vertaling van het Oude Testament, welke omstreeks 200 voor Chr. in Egypte werd vervaardigd. Deze vertaling heeft: „en zij zullen het gebergte van Efraim en de vlakte van Samaria in bezit nemen“. Wij zien hieruit dat de Septuaginta een Hebreeuwschen tekst moet hebben gekend, waarin het woord gebergte voorkwam. Weliswaar heeft zij den zin niet volkomen juist verstaan. Misschien was de lezing der handschriften toen ook reeds begonnen eenigszins onduidelijk te worden. In ieder geval is in latere afschriften het onleesbare woord op den gis af te vangen door het volgende, dat er reeds stond: veld. Maar de oorspronkelijke tekst zal geluid hebben als volgt: „die van het Zuiden zullen Ezau's gebergte, en die van de laagte zullen de Filistijnen erfelijk bezitten (in bezit nemen), en die van het gebergte zullen Efraim en het veld van Samaria in bezit nemen, en Benjamin Gilead“.

Nu is de zin ook geheel duidelijk. Als gevolg van en in aansluiting aan de zegespraak over Edom,

Nicea, mo
huitengewo
een Drie
tweede ge
in één c
stemmige
koor neem
„Et in un
een Heere,
en alt laa
imitatie o
imiteert d
seering. M
„Ik geloof
en in één
ren Zoon
achtig Go
maakt, B
Bach geel
de beteeke
dacht en
compositie

Hoe he
resurrecti
„Crucifixu
laatste ko
nadruk v
nobis“ (o
bekoorde
in den ho
„Benedict
Een zoo
sommen v
zijn te o
eenigszins
zelf deze
bizarde
en den we
Bachveree
gen van
Bach. Bij
komen na
was; ook
langstellin
de uitvoer
voor de
werk ook
men, opd
te meer
Bussan

MP

Niet alt
linksche k
Des te m
wordt ver
in „De Tel
thien voo
dacht.
De Indis
aanleiding
van den m
Eenige

welke in
merklijke
dat wordt
elk van d
stamgebie
liggende
ven; het
onmiddell
ting; de l
gebied de
de kust v
het midde
het Noor
Stammen
heel en s
Juda's sta
naar Gile
Inderde
onder de
vulling o
vestigt.

Wat n
moeilijkh
vers slec
zelfde als
nemen“.
dat de
zal zijn.
aanstond
met dit
als lijder
Bij het
woorden
van het
twijfel o
moet ver
voerden
de steden
nemen“.
vers een
lijdend y

POPULAIR-WETEN- SCHADDELUKE SCHETSEN

Het Chillasme en het Oude Testament.

XXVI.

Obadja's herstelprofetie.

De verzen 19 en 20 zijn buitengewoon moeilijk. Ze behoren tot de plaatsen van het Oude Testament die aan de uitleggers het meeste hoofdbreken hebben bezorgd; en, laat mij dit maar aanstonds zeggen, er is ook geen in alle opzichten bevredigende verklaring te verkrijgen zonder in den overgeleverden tekst althans eenige wijziging aan te brengen.

Het kan niet ons doel zijn eene opsomming te geven van de verschillende verklaringen die men van deze verzen heeft te berde gebracht; veel minder om al de argumenten de revue te laten passeeren welke vóór of tegen die onderscheidene verklaringen hebben moeten dienst doen; en ook al even weinig om mede te deelen welke varieerende pogingen er zijn aangewend om tot tekstverbetering te komen, waarbij sommige voor het meest radicale ingrijpen zelfs niet terugdeinzen. Wij willen slechts zeggen, welke oplossing ons de beste lijkt, en beproeven, daarvan uitgaande, den zin der verzen te doen verstaan.

In vs 19 is het voornaamste bezwaar, dat we daar driemaal een onderwerp hebben, telkens met hetzelfde werkwoord, dat er of uitdrukkelijk staat, of er bijgedacht moet worden (n.l. „erfelijk bezitten“, of liever „in bezit nemen“), waarbij dan een passend lijdend voorwerp gevoegd is; terwijl de vierde maal wel het werkwoord en het lijdend voorwerp gevonden wordt, maar het onderwerp ontbreekt.